

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Συνοπτική παρουσίαση της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τη δέση νομοθετικών μέτρων «Νέα συμφωνία για τους καταναλωτές»

[Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ www.edps.europa.eu]

(2018/C 432/04)

Στην παρούσα γνωμοδότηση παρουσιάζεται η θέση του ΕΕΠΔ σχετικά με τη δέση νομοθετικών μέτρων με τίτλο: «Νέα συμφωνία για τους καταναλωτές», η οποία αποτελείται από την πρόταση οδηγίας όσον αφορά την καλύτερη επιβολή και τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών και την πρόταση οδηγίας σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών.

Ο ΕΕΠΔ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να εκσυγχρονίσει τους ισχύοντες κανόνες σε έναν τομέα του οποίου οι στόχοι ευθυγραμμίζονται στενά με τους στόχους του πρόσφατα εκσυγχρονισμένου πλαισίου για την προστασία των δεδομένων. Αναγνωρίζει την ανάγκη να καλυφθούν τα κενά στο υφιστάμενο κεκτημένο για την προστασία των καταναλωτών, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η πρόκληση που θέτουν τα κυρίαρχα επιχειρηματικά μοντέλα ψηφιακών υπηρεσιών τα οποία βασίζονται στη μαζική συλλογή και χρηματική αποτίμηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και στη χειραγώγηση της προσοχής των ανθρώπων μέσω στοχευμένου περιεχομένου. Πρόκειται για μια μοναδική ευκαιρία να βελτιωθεί η νομοθεσία για την προστασία των καταναλωτών, ώστε να αποκατασταθεί η αυξανόμενη ανισορροπία και η αδικία μεταξύ των ατόμων και των ισχυρών εταιρειών στις ψηφιακές αγορές.

Ειδικότερα, ο ΕΕΠΔ εκφράζει τη στήριξή του στον στόχο να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾, προκειμένου οι καταναλωτές οι οποίοι λαμβάνουν υπηρεσίες που δεν παρέχονται έναντι χρηματικού αντιτίμου, να μπορούν να επωφεληθούν από το πλαίσιο προστασίας που προσφέρει η εν λόγω οδηγία, καθώς έτσι αντανακλώνται η οικονομική πραγματικότητα και οι ανάγκες της σημερινής εποχής.

Στην πρόταση ελήφθησαν υπόψη οι συστάσεις της γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ 4/2017 και αποφεύγεται η χρήση του όρου «αντιπαροχή» ή η διάκριση μεταξύ της «ενεργητικής» ή της «παθητικής» παροχής δεδομένων από τους καταναλωτές στους προμηθευτές ψηφιακού περιεχομένου. Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι οι νέοι ορισμοί που προβλέπονται στην πρόταση θα εισαγάγουν την έννοια των συμβάσεων προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου ή ψηφιακής υπηρεσίας για την οποία οι καταναλωτές μπορούν να «πληρώνουν» με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους αντί να καταβάλλουν χρήματα. Αυτή η νέα προσέγγιση δεν επιλύει τα προβλήματα που δημιουργούνται από τη χρήση του όρου «αντιπαροχή» ή από την αναλογία μεταξύ της παροχής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της καταβολής αντιτίμου. Συγκεκριμένα, η προσέγγιση αυτή δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τον χαρακτήρα θεμελιώδους δικαιώματος της προστασίας των δεδομένων, καθώς αντιμετωπίζει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα απλώς και μόνο ως οικονομικό αγαθό.

Ο ΓΚΠΔ έχει ήδη εξασφαλίσει έναν βαθμό ισορροπίας όσον αφορά τις συνθήκες υπό τις οποίες μπορεί να πραγματοποιείται η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο ψηφιακό περιβάλλον. Στην πρόταση θα πρέπει να αποφευχθεί η πρόωπη προσεγγίσεων που θα μπορούσαν να ερμηνευτούν κατά τρόπο που δεν συμβαδίζει με τη δέσμευση της ΕΕ να προστατεύει πλήρως τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως ορίζεται στον ΓΚΠΔ. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η παροχή ευρείας προστασίας των καταναλωτών χωρίς να δημιουργηθεί ο κίνδυνος υπονόμησης των αρχών του δικαίου για την προστασία των δεδομένων, θα μπορούσε να προβλεφθεί μια εναλλακτική προσέγγιση, η οποία θα βασίζεται, για παράδειγμα, στον ευρύ ορισμό της «υπηρεσίας» που παρέχεται στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, στη διάταξη που καθορίζει το πεδίο εδαφικής εφαρμογής του ΓΚΠΔ ή στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της γενικής προσέγγισης του Συμβουλίου σχετικά με την πρόταση για το ψηφιακό περιεχόμενο.

Ο ΕΕΠΔ συνιστά επομένως να αποφευχθεί κάθε αναφορά σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στους ορισμούς της «σύμβασης προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου που δεν παρέχεται σε υλικό μέσο» και της «σύμβασης παροχής ψηφιακών υπηρεσιών» και προτείνει αντίθετα να ληφθεί ως βάση η έννοια της σύμβασης στο πλαίσιο της οποίας ο προμηθευτής παρέχει ή αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει συγκεκριμένο ψηφιακό περιεχόμενο ή ψηφιακή υπηρεσία στον καταναλωτή «ανεξαρτήτως του αν απαιτείται πληρωμή εκ μέρους του καταναλωτή».

Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ εφιστά την προσοχή σε διάφορες πιθανές παρεμβάσεις της πρότασης στην εφαρμογή του πλαισίου της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, συγκεκριμένα στον ΓΚΠΔ, και παρέχει συστάσεις.

Καταρχάς, ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι οι έμποροι μπορούν να επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνον σύμφωνα με το πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, και ειδικότερα σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ.

⁽¹⁾ EE L 304 της 22.11.2011, σ. 64.

Δεύτερον, ο ΕΕΠΔ ανησυχεί ότι εάν η πρόταση εισαγάγει την έννοια των «συμβάσεων προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου ή ψηφιακής υπηρεσίας για την οποία οι καταναλωτές παρέχουν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους, αντί να πληρώνουν με χρήματα», η έννοια αυτή θα μπορούσε να λειτουργήσει παραπλανητικά για τους παρόχους υπηρεσιών, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να πιστεύουν ότι η επεξεργασία των δεδομένων βάσει συγκατάθεσης που παρέχεται στο πλαίσιο σύμβασης είναι νόμιμη σε όλες τις περιπτώσεις, ακόμη κι όταν δεν πληρούνται οι όροι της έγκυρης συγκατάθεσης όπως καθορίζονται στον ΓΚΠΔ. Κάτι τέτοιο θα υπονόμει την ασφάλεια δικαίου.

Τρίτον, η σύνθετη αλληλεπίδραση μεταξύ του δικαιώματος υπαναχώρησης από τη σύμβαση και της ανάκλησης της συγκατάθεσης για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και η υποχρέωση του εμπόρου να επιστρέψει στον καταναλωτή το καταβληθέν τίμημα σε περίπτωση υπαναχώρησης καταδεικνύουν τις δυσκολίες συμβιβασμού της έννοιας των «συμβάσεων προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου ή ψηφιακής υπηρεσίας για την οποία οι καταναλωτές παρέχουν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους, αντί να πληρώνουν με χρήματα» που εισάγεται με την πρόταση, με τον χαρακτήρα θεμελιώδους δικαιώματος που έχουν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και με τον ΓΚΠΔ.

Επίσης, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι η πρόταση θα πρέπει να τροποποιήσει το άρθρο 3 της οδηγίας 2011/83/ΕΕ και να προσθέσει διάταξη στην οποία θα δηλώνεται ρητά ότι σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ της οδηγίας 2011/83/ΕΕ και του νομικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων, υπερισχύει το δεύτερο.

Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ επικροτεί επίσης τη νέα πρόταση σχετικά με τις συλλογικές αγωγές, στόχος της οποίας είναι να διευκολύνει την εξασφάλιση έννομης προστασίας στους καταναλωτές στις περιπτώσεις όπου πολλοί καταναλωτές είναι θύματα της ίδιας παράβασης, στις επονομαζόμενες «καταστάσεις ομαδικής ζημίας». Ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι ο μηχανισμός έννομης προστασίας που προβλέπεται στην πρόταση σχετικά με τις συλλογικές αγωγές έχει ως στόχο να συμπληρώσει τον μηχανισμό που προβλέπεται στο άρθρο 80 του ΓΚΠΔ σχετικά με την εκπροσώπηση υποκειμένων των δεδομένων.

Ωστόσο, εάν στο πεδίο εφαρμογής της συλλογικής αγωγής που προβλέπεται στο πλαίσιο της πρότασης συμπεριλαμβάνονται θέματα σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι «οι νομιμοποιούμενοι φορείς» οι οποίοι θα μπορούν να ασκούν τις αντιπροσωπευτικές αγωγές στον τομέα αυτόν βάσει της πρότασης θα πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους όρους με αυτούς που προβλέπονται στο άρθρο 80 του ΓΚΠΔ.

Στο ίδιο πλαίσιο, στην πρόταση σχετικά με τις συλλογικές αγωγές θα πρέπει να διευκρινίζεται ότι αντιπροσωπευτικές αγωγές σχετικά με ζητήματα προστασίας δεδομένων μπορούν να ασκούνται μόνο ενώπιον διοικητικών αρχών που αποτελούν την εποπτική αρχή προστασίας των δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 4 σημείο 21 και του άρθρου 51 του ΓΚΠΔ.

Συμπερασματικά, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι η εφαρμογή δύο διαφορετικών μηχανισμών σχετικά με τις συλλογικές αγωγές, οι οποίοι προβλέπονται στον ΓΚΠΔ και στον μελλοντικό κανονισμό για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, παράλληλα με άλλα ουσιαστικά σημεία αλληλεπίδρασης μεταξύ της προστασίας των καταναλωτών και της προστασίας των δεδομένων, απαιτεί συστηματικότερη συνεργασία μεταξύ των αρχών προστασίας καταναλωτών και προστασίας δεδομένων, η οποία θα μπορούσε να εξασφαλιστεί, για παράδειγμα, στο πλαίσιο του υφιστάμενου εθελοντικού δικτύου των φορέων επιβολής από τους τομείς της προστασίας του ανταγωνισμού, των καταναλωτών και των δεδομένων, το λεγόμενο ψηφιακό γραφείο εκκαθάρισης.

Τέλος, ο ΕΕΠΔ επικροτεί την πρωτοβουλία να επικαιροποιηθεί η επιβολή των κανόνων προστασίας των καταναλωτών, με την αναθεώρηση του κανονισμού για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι είναι σημαντικό να διερευνηθούν περαιτέρω οι συνέργειες μεταξύ της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων και της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών. Η συνεργασία μεταξύ των αρχών προστασίας καταναλωτών και προστασίας δεδομένων θα πρέπει να γίνεται πιο συστηματική όταν προκύπτουν ειδικά ζητήματα που αφορούν και τις δύο πλευρές και στο πλαίσιο των οποίων διακυβεύεται η ευημερία και η προστασία των δεδομένων των καταναλωτών.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Στις 11 Απριλίου 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής «η Επιτροπή») εξέδωσε την ανακοίνωση «Νέα συμφωνία για τους καταναλωτές»⁽¹⁾ (εφεξής «η ανακοίνωση») μαζί με τις δύο ακόλουθες νομοθετικές προτάσεις:
 - την πρόταση οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 98/6/ΕΚ, της οδηγίας 2005/29/ΕΚ και της οδηγίας 2011/83/ΕΕ όσον αφορά την καλύτερη επιβολή και τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή «Νέα συμφωνία για τους καταναλωτές», COM(2018) 183 final.

⁽²⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, της οδηγίας 98/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της οδηγίας 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την καλύτερη επιβολή και τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών, COM(2018) 185 final.

- την πρόταση οδηγίας σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών και με την κατάργηση της οδηγίας 2009/22/ΕΚ⁽¹⁾.
2. Οι δύο προτάσεις θα πρέπει να θεωρηθούν ως δέσμη με κοινούς στόχους, οι οποίοι συνίστανται στα εξής:
- να εκσυγχρονιστούν οι ισχύοντες κανόνες και να καλυφθούν τα κενά στο υφιστάμενο κεκτημένο για την προστασία των καταναλωτών·
 - να παρασχεθούν καλύτερες δυνατότητες έννομης προστασίας στους καταναλωτές, να στηριχθεί η αποτελεσματική επιβολή των κανόνων και η εντατικότερη συνεργασία των δημόσιων αρχών σε μια δίκαιη και ασφαλή ενιαία αγορά·
 - να ενταθεί η συνεργασία με χώρες εταίρους εκτός ΕΕ·
 - να εξασφαλιστεί η ίση μεταχείριση των καταναλωτών στην ενιαία αγορά και να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές αρμόδιες αρχές έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίζουν κάθε είδους πρόβλημα που σχετίζεται με καταναλωτικά προϊόντα «δύο ποιότητων»·
 - να βελτιωθεί η επικοινωνία και η ανάπτυξη ικανοτήτων ώστε οι καταναλωτές να γνωρίζουν καλύτερα τα δικαιώματά τους και να παρασχεθεί συνδρομή στους εμπόρους, και ειδικότερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ώστε να συμμορφώνονται πιο εύκολα με τις υποχρεώσεις τους·
 - να εξεταστούν οι μελλοντικές προκλήσεις για την πολιτική καταναλωτών σε ένα ταχέως εξελισσόμενο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον.
3. Ειδικότερα, η πρόταση που αφορά τη βελτίωση της επιβολής και τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών (εφεξής «η πρόταση») αποσκοπεί στις ακόλουθες βελτιώσεις:
- πιο αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις για γενικευμένες διασυνοριακές παραβάσεις·
 - δικαίωμα ατομικών μέσων έννομης προστασίας για τους καταναλωτές·
 - περισσότερη διαφάνεια για τους καταναλωτές στις διαδικτυακές αγορές·
 - επέκταση της προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά τις ψηφιακές υπηρεσίες·
 - κατάργηση επιβαρύνσεων για τις επιχειρήσεις·
 - αποσαφήνιση της ελευθερίας των κρατών μελών να εκδίδουν κανόνες σχετικά με ορισμένες μορφές και πτυχές των πωλήσεων εκτός εμπορικού καταστήματος·
 - αποσαφήνιση των κανόνων σχετικά με τις παραπλανητικές πρακτικές μάρκετινγκ προϊόντων «δύο ποιότητων».
4. Επιπλέον, η πρόταση οδηγίας σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών (εφεξής «η πρόταση σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές») έχει ως στόχο να διευκολύνει την εξασφάλιση έννομης προστασίας στους καταναλωτές στις περιπτώσεις όπου πολλοί καταναλωτές είναι θύματα της ίδιας παράβασης, στις επονομαζόμενες «καταστάσεις ομαδικής ζημίας».
5. Κατά τον χρόνο έκδοσης των δύο προτάσεων, η Επιτροπή δεν ζήτησε τη γνώμη του ΕΕΠΔ.

VII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σχετικά με την πρόταση:

69. Ο ΕΕΠΔ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να εκσυγχρονιστούν οι ισχύοντες κανόνες και να καλυφθούν τα κενά στο υφιστάμενο κεκτημένο για την προστασία των καταναλωτών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τρέχουσες προκλήσεις, όπως τα αναδυόμενα νέα επιχειρηματικά μοντέλα, στο πλαίσιο των οποίων απαιτείται από τους καταναλωτές που επιθυμούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε ψηφιακό περιεχόμενο ή να χρησιμοποιήσουν ψηφιακές υπηρεσίες, να παράσχουν τα προσωπικά τους δεδομένα.
70. Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι οι νέοι ορισμοί που προβλέπονται στην πρόταση θα εισαγάγουν την έννοια των συμβάσεων προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου ή ψηφιακής υπηρεσίας για την οποία οι καταναλωτές μπορούν να «πληρώνουν» με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους αντί να καταβάλλουν χρήματα. Ο ΕΕΠΔ θα ήθελε να τονίσει ότι αυτή η νέα προσέγγιση δεν επιλύει τα προβλήματα που δημιουργούνται από τη χρήση του όρου «αντιπαροχή» ή από την αναλογία μεταξύ της παροχής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της καταβολής αντιτίμου. Συγκεκριμένα, θεωρεί ότι η νέα αυτή προσέγγιση δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τον χαρακτήρα θεμελιώδους δικαιώματος της προστασίας των δεδομένων, καθώς αντιμετωπίζει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα απλώς και μόνο ως οικονομικό αγαθό.

⁽¹⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών και με την κατάργηση της οδηγίας 2009/22/ΕΚ, COM(2018) 184 final.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η παροχή ευρείας προστασίας των καταναλωτών χωρίς να δημιουργηθεί ο κίνδυνος υπονόμησης των αρχών του δικαίου για την προστασία των δεδομένων, θα μπορούσε να προβλεφθεί μια εναλλακτική προσέγγιση, η οποία θα βασίζεται, για παράδειγμα, στον ευρύ ορισμό της «υπηρεσίας» που παρέχεται στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, στη διάταξη που καθορίζει το πεδίο εδαφικής εφαρμογής του ΓΚΠΔ ή στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της γενικής προσέγγισης του Συμβουλίου σχετικά με την πρόταση για το ψηφιακό περιεχόμενο.

71. Ο ΕΕΠΔ συνιστά επομένως να αποφευχθεί κάθε αναφορά σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στους ορισμούς της «σύμβασης προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου που δεν παρέχεται σε υλικό μέσο» και της «σύμβασης παροχής ψηφιακών υπηρεσιών» και προτείνει αντίθετα να ληφθεί ως βάση η έννοια της σύμβασης στο πλαίσιο της οποίας ο προμηθευτής παρέχει ή αναλαμβάνει την υποχρέωση να παράσχει συγκεκριμένο ψηφιακό περιεχόμενο ή ψηφιακή υπηρεσία στον καταναλωτή «ανεξαρτήτως του αν απαιτείται πληρωμή εκ μέρους του καταναλωτή».
72. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ εφιστά την προσοχή σε διάφορες πιθανές παρεμβάσεις της πρότασης στην εφαρμογή του πλαισίου της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, συγκεκριμένα στον ΓΚΠΔ, και παρέχει συστάσεις:
- οι έμποροι μπορούν να επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνον σύμφωνα με το πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, και ειδικότερα σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ·
 - εάν η πρόταση εισαγάγει την έννοια των «συμβάσεων προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου ή ψηφιακής υπηρεσίας για την οποία οι καταναλωτές παρέχουν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους, αντί να πληρώνουν με χρήματα», η έννοια αυτή θα μπορούσε να λειτουργήσει παραπλανητικά για τους παρόχους υπηρεσιών, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να πιστεύουν ότι η επεξεργασία των δεδομένων βάσει συγκατάθεσης που παρέχεται στο πλαίσιο σύμβασης είναι νόμιμη σε όλες τις περιπτώσεις, ακόμη κι όταν δεν πληρούνται οι όροι της έγκυρης συγκατάθεσης όπως καθορίζονται στον ΓΚΠΔ. Κάτι τέτοιο θα υπονόμει την ασφάλεια δικαίου·
 - η περίοδος 14 ημερών για την υπαναχώρηση από τη σύμβαση που θεσπίζεται με την πρόταση δεν μπορεί να θεωρηθεί περιορισμός του δικαιώματος ανάκλησης της συγκατάθεσης ανά πάσα στιγμή που προβλέπεται στον ΓΚΠΔ·
 - ενδεχομένως να μην είναι δυνατή η αποτίμηση της αξίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην περίπτωση υπαναχώρησης από τη σύμβαση. Επομένως, είναι αμφίβολο αν η πρόταση θα μπορεί πράγματι να εξασφαλίζει τη δίκαιη αποζημίωση των καταναλωτών.
73. Τέλος, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι η πρόταση θα πρέπει να τροποποιήσει το άρθρο 3 της οδηγίας 2011/83/ΕΕ και να προσθέσει διάταξη στην οποία θα δηλώνεται ρητά ότι σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ της οδηγίας 2011/83/ΕΕ και του νομικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων, υπερισχύει το δεύτερο.

Σχετικά με την πρόταση για τις συλλογικές αγωγές:

74. Ο ΕΕΠΔ επικροτεί τη νέα πρόταση σχετικά με τις συλλογικές αγωγές, στόχος της οποίας είναι να διευκολύνει την εξασφάλιση έννομης προστασίας στους καταναλωτές στις περιπτώσεις όπου πολλοί καταναλωτές είναι θύματα της ίδιας παράβασης, στις επονομαζόμενες «καταστάσεις ομαδικής ζημίας».
75. Ωστόσο, εάν στο πεδίο εφαρμογής της συλλογικής αγωγής που προβλέπεται στο πλαίσιο της πρότασης συμπεριλαμβάνονται θέματα σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι «οι νομιμοποιούμενοι φορείς» οι οποίοι θα μπορούν να ασκούν τις αντιπροσωπευτικές αγωγές στον τομέα αυτόν βάσει της πρότασης θα πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους όρους με αυτούς που προβλέπονται στο άρθρο 80 του ΓΚΠΔ.
76. Στο ίδιο πλαίσιο, στην πρόταση σχετικά με τις συλλογικές αγωγές θα πρέπει να διευκρινίζεται ότι αντιπροσωπευτικές αγωγές σχετικά με ζητήματα προστασίας δεδομένων μπορούν να ασκούνται μόνο ενώπιον διοικητικών αρχών που αποτελούν την εποπτική αρχή προστασίας των δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 4 σημείο 21 και του άρθρου 51 του ΓΚΠΔ.
77. Ο ΕΕΠΔ θεωρεί επίσης ότι η εφαρμογή δύο διαφορετικών μηχανισμών σχετικά με τις συλλογικές αγωγές, οι οποίοι προβλέπονται στον ΓΚΠΔ και στον μελλοντικό κανονισμό για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, παράλληλα με άλλα ουσιαστικά σημεία αλληλεπίδρασης μεταξύ της προστασίας των καταναλωτών και της προστασίας των δεδομένων, απαιτεί συστηματικότερη συνεργασία μεταξύ των αρχών προστασίας καταναλωτών και προστασίας δεδομένων, η οποία θα μπορούσε να εξασφαλιστεί, για παράδειγμα, στο πλαίσιο του υφιστάμενου εθελοντικού δικτύου των φορέων επιβολής στους τομείς της προστασίας του ανταγωνισμού, των καταναλωτών και των δεδομένων, το λεγόμενο ψηφιακό γραφείο εκκαθάρισης.

Σχετικά με την αναθεώρηση του κανονισμού για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών:

78. Ο ΕΕΠΔ επικροτεί την πρωτοβουλία επικαιροποίησης της επιβολής των κανόνων προστασίας των καταναλωτών, με την αναθεώρηση του κανονισμού για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών.

79. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι είναι σημαντικό να διερευνηθούν περαιτέρω οι συνέργειες μεταξύ της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων και της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών. Η συνεργασία μεταξύ των αρχών προστασίας καταναλωτών και προστασίας δεδομένων θα πρέπει να γίνεται πιο συστηματική όταν προκύπτουν ειδικά ζητήματα που αφορούν και τις δύο πλευρές και στο πλαίσιο των οποίων διακυβεύεται η ευημερία και η προστασία των δεδομένων των καταναλωτών.

Βρυξέλλες, 5 Οκτωβρίου 2018.

Giovanni BUTTARELLI

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
